

Innspill fra NORSKOG til Meld. St. 35 (2023-2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur

Solid framgang for økologisk tilstand i norsk skog

Gjennom en årrekke har debatten om bruk og bevaring av skog vært preget av meningsmotstanderne med en svært ulik oppfatning av hvordan det står til med biologisk mangfold og andre miljøverdier i skogen. Det er vanskelig å ha en konstruktiv debatt og finne gode felles løsninger når man ikke diskuterer utfra et felles kunnskapsgrunnlag. For skognæringen har det vært krevende å nå fram med at inntrykket som skapes i media, basert på enkeltstående tilfeller og subjektive oppfatninger, ikke nødvendigvis gir et riktig helhetsbilde.

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet gjennomgått foreliggende kunnskap og levert et felles kunnskapsgrunnlag om den økologiske tilstanden i norsk skog. Resultatene av dette oppdraget er presentert i Naturmeldingen, og bør danne et solid faglig grunnlag for utforming av politikk og virkemidler for forvaltningen av skog framover.

Kunnskapsgrunnlaget viser en vesentlig framgang for den økologiske tilstanden i skog siden 1997. Direktoratene har pekt ut 13 indikatorer som til sammen skal beskrive tilstanden. Oppsummert har 7 av 13 indikatorer hatt en positiv utvikling, tre av indikatorene er stabile, to indikatorer har negativ utvikling og for to indikatorer er det ikke mulig å angi utvikling. I den økonomisk drivbare skogen har for eksempel biologisk gammel skog økt med 120%, lauvtreinnblandingen i barskog økt med 34% og sjikting i skogen økt med 79%. NORSKOG mener at den gode framgangen for den økologiske tilstanden er knyttet til den betydelige innsatsen som har vært gjort av skognæringen de siste tiåra for å ta hensyn til miljøverdier. Denne innsatsen er i stor grad et resultat av miljøsertifiseringsordningene for skogbruket.

Behold ansvarsfordelingen i skogen!

Framgangen i den økologiske tilstanden viser at dagens forvaltningsmodell for skogbruket fungerer og gir gode resultater. Ansvarsdelingen mellom offentlig regelverk, markedsbaserte sertifiseringsordninger og frivillig skogvern danner bærebjelkene i dette arbeidet. NORSKOG mener det er vesentlig for at den positive utviklingen skal fortsette at denne ansvarsdelingen videreføres.

NORSKOG støtter de målene regjeringen har satt for skogen i Norge. For vernet skog er det en naturlig målsetting at økosystemene skal nærme seg en naturtilstand innen 2050. For skog som ikke er vernet har regjeringen satt som mål at den økologiske tilstanden, målt med direktoratenes indikatorer, skal forbedres innen 2050.

Med dette har skogbruket fått en konkret og målbar utfordring. Det er 25 år til 2050 og dette er et kort tidsperspektiv for skog som vokser sakte. Store framskritt er allerede gjort for de fleste parameterne som er valgt ut, og videre framgang vil bli mer og mer krevende. Allikevel mener NORSKOG at det er mulig å nå målet innen 2050. Vi mener indikatorene som er valgt ut til sammen i hovedsak gir et godt bilde av hvordan den økologiske tilstanden utvikler seg, selv om det kan være behov for enkelte justeringer underveis. For noen av indikatorene bør det diskuteres hvor stor videre økning som er ønskelig. For eksempel vil for høy lauvtreinnblanding i

barskog kunne redusere andelen høykvalitetsvirke og svekke skogens evne til CO₂-opptak. NORSKOG er positive til at regjeringen legger opp til å overvåke utviklingen for disse indikatorene systematisk. Dette vil sikre en objektiv og kunnskapsbasert framstilling av tilstanden i skogen som grunnlag for videre forvaltning.

En meny av tiltak må innrettes etter behovet

I meldingen lister regjeringen opp en «meny av tiltak for skog» som består av 10 handlingsrettede punkter. Det er uklart hva regjeringen legger i betegnelsen «meny». Dersom det skal tolkes som en oppfordring til Stortinget om å «velge» tiltak fra menyen, er vår anbefaling at Stortinget velger alle. Samlet gir tiltakene insentiver til forbedring av viktige punkter i arbeidet med forvaltning av skog, som vil bidra til at målet om å bedre den økologiske tilstanden i skog fram mot 2050 nås.

Det har den senere tiden vært en rekke forslag fra både miljøorganisasjoner og juridiske miljø om å innføre sterkere offentlig regulering av skogbruksaktivitet gjennom for eksempel meldeplikt eller søknadsplikt for hogst og økt bruk av straff ved overtredelser. NORSKOG mener den positive utviklingen viser at det ikke er behov for slike endringer.

NORSKOG mener at dagens ansvarsdeling, der skogbrukets sertifiseringsordninger stiller strengere og mer detaljerte miljøkrav enn det offentlige regelverket, er svært fordelaktig for samfunnet. I tillegg til at sertifiseringsordningene virker ansvarliggjørende for næringen, er de svært ressursbesparende for kommunene, fordi sertifiseringsorganet i stor grad ivaretar behovet for oppfølging og kontroll. I Sverige er det nedsatt et offentlig utvalg som blant annet skal vurdere alternativer til dagens meldeplikt for hogst og offentlig tilsyn, og isteden vurdere systemer basert på egenkontroll. Det ville være et paradoks om man gikk motsatt vei i to naboland som ellers står ovenfor temmelig like utfordringer når det gjelder forvaltningen av skog.

Sertifiseringssystemer er designet for kontinuerlig forbedring, blant annet ved at avvik fra standardene skal rettes opp eller kompenseres. Disse mekanismene vil ikke bli ivarettatt på samme måte ved større grad av detaljregulering gjennom offentlig regelverk eller økt bruk av straff. Dersom kommunene skal overta kontroll- og tilsynsfunksjoner for et mer detaljert og inngripende offentlig regelverk, vil det ikke bare kreve store ressurser og økt kompetanse i kommunene, men det vil gjøre mange av funksjonene i dagens sertifiseringsordninger overflødige.

Bevar samarbeidet om det frivillige skogvernet!

Det frivillige skogvernet har gitt gode resultater siden oppstarten i 2003. Over 900 skogområder er blitt vernet, og det tilbys langt flere områder for vern enn de årlige skogvernbevilgningene rekker til. Samtidig har det tidligere høye konfliktnivået som preget skogvernarbeidet nærmest opphørt. Det er viktig å bevare det gode samspeillet mellom skogeiere og offentlige myndigheter i dette arbeidet. Tilliten til prosessene kan bli svekket dersom det går for lang tid mellom tilbud og formelt vernevedtak. Det kan også gå ut over interessen dersom bevilgningene til ordningen blir varierende og uforutsigbare. Videre er det viktig at prinsippet om frivillighet respekteres, og at ikke det utøves press, for eksempel ved at myndighetene signaliserer andre begrensede vedtak hvis et areal ikke tilbys for vern. NORSKOG er glad for at stortingsmeldingen slår fast at vern av privateid skog skal skje ved at skogeier selv tilbyr skogareal til vern.

Nedbyggingen av skog må reduseres

Årlig omdisponeres 60 000 da skog til andre formål i Norge. NORSKOG mener det er viktig å bevare skogbrukets ressursgrunnlag. Ved siden av å bidra til verdiskaping i hele landet er skogen

er et av våre viktigste klimaverktøy, og skal bidra til at Norge kan gå fra et fossilt til et fornybart samfunn. NORSKOG støtter derfor i hovedsak regjeringens prinsipper for bærekraftig arealforvaltning, som er lagt fram i meldingen. Dette gjelder særlig prinsippet om lokalisering som unngår negativ påvirkning på natur- og landbruksarealer.